

جلسه یازدهم: ایثار (قسمت دوم)

انواع ایثار

۳- ایثار آبرو: گاهی انسان آبروی خودش را فدا می کند برای این که آبروی دیگری حفظ بشود. در اسلام خیلی بر دفاع از آبروی دیگران تاکید شده است. پیامبر اسلام ۶ فرمود: «مَنْ رَدَّ عَنْ عَرَضِ أَخِيهِ كَانَ لَهُ حِجَابًا مِنَ النَّارِ - هر کس از آبروی برادر خود دفاع کند این عمل حجابی برای او از آتش دوزخ خواهد بود». (امالی مفید؛ ص ۳۳۸) بالاترین شکل این ایثار هم وقتی است که کسی خلافتی هم کرده است اما شما آبروی خود را می گذاری برای این که آبروی او حفظ بشود.

۴- ایثار فرزند: در احد زنی سه جنازه روی شتر گذاشته بود و به طرف مدینه می آمد به او می گفتند این ها چه کسانی هستند، می گفت: «این همسر، این فرزندم، این هم برادرم است، ولی الحمدلله پیامبر سالم است». این مانند داستان همان زنی است که خدمت امام خمینی ۱ رسید، چهار شهید داده بود و عکس های شان را نشان امام داد، امام اشک از چشمانش جاری شد، عرض کرد که آقا من این ها را دادم شما گریه نکنید، شما ناراحت نباشید.

۵- ایثار خانواده: گاهی فردی برای اسلام خانواده را رها می کند یا از آن ها دور می شود. حنظله غسیل الملائکه، صبح عروسیش می رود جبهه. در دفاع مقدس هم عزیزانی بودند که فردای عروسی شان به جبهه می آمدند. این ها هم همسر و مادر و پدر و خانواده را دوست داشتند، اما ایثار کرده و خانواده را نادیده گرفتند. امام حسین این قدر به خانواده اش علاقه دارد که می فرماید من خانه ای که رباب و سکینه در آن نباشند دوست ندارم اما همه این ها را می گذارد و به میدان رفته و شهید می شود در حالی که می داند خانواده اش به اسیری خواهند رفت.

آثار ایثار

۱- آشکار شدن جوهر انسان: امیرالمؤمنین علی ۷ می فرماید: «الْإِثَارُ عَلَى النَّفْسِ تَبَيَّنُ جَوَاهِرُ الْكُرَمَاءِ - (در هنگام ایثار است که گوهر کریمان، نمایان می شود)». (غررالحکم؛ ۹۱۷۰)

از آثار مهم ایثار آشکار کردن آن حقیقت درونی انسان است که آیا به واقع دیگری را بر

خودت ترجیح دادی، خودت را فدا کردی، نترسیدی. در شرایط خاصّ است که گوهر وجودی افراد مشخص می‌گردد. وقتی می‌گوییم «يَا لَيْتَنِي كُنْتُ مَعَكُمْ فَأَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا» به واقع حاضر به عمل کردن هم هستیم؟ اگر الان جان امام در خطر باشد ما خود را فدای امام می‌کنیم؟ (در تفسیر نمونه آمده است) جمعی از مؤمنان بودند که می‌گفتند: «بعد از این هر وقت با دشمن روبرو شویم پشت نخواهیم کرد، و فرار نمی‌کنیم، ولی به گفته خود وفا نکردند، و در روز احد فرار نمودند، تا آن‌جا که پیشانی پیامبر ۹ و دندان مبارک او شکسته شد». آیه نازل شد. «لَمْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ - چرا سخنی می‌گوئید که عمل نمی‌کنید؟!» (صف/۲)

اما نقطهٔ مقابلش یک پدری در احد آمد خدمت رسول‌الله ۹ و گفت: «من و پسر من در جنگ بدر آمدیم خدمت شما فرمودید، یکی از شما باید بروید میدان، قرعه انداختیم به نام پسر من در آمد، پسر من رفت شهید شد، من به او قول دادم اگر جنگ دیگری باشد، من به تو ملحق می‌شوم. الان اجازه دهید به میدان بروم»، رفت و شهید شد. بعضی‌ها گفتند آیه ۲۳ سوره احزاب این‌جا نازل شد. «مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ» بعضی از رجال، بعضی از انسان‌ها راست می‌گویند «فَمِنْهُمْ مَنْ قَضَىٰ نَحْبَهُ» یکی از آن‌ها شهید شده (پسر) «وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ» یکی هم منتظر است. (پدر) «وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا» تغییر رای هم پیدا نمی‌کنند.

۲- محبوبیت: دومین اثر ایثار محبوبیت است. شما وقتی می‌بینید انسانی که خودش شیمیایی شده ماسکش را به فرزند شما داده یا فردی مجروح شده تا فرزند شما سالم بماند، در قلب خود نسبت به او یک محبنتی پیدا می‌کنید. در همین موضوع شیوع ویروس کرونا این پزشکان و کادر درمانی که جان‌شان را فدا می‌کنند و در معرض ابتلای هستند، چقدر مردم نسبت به آن‌ها احساس محبت دارند.

امیرالمؤمنین علی فرمود: «بِإِثَارٍ عَلَىٰ نَفْسِكَ تَمْلِكُ الرَّقَابَ» (غررالحکم ۹۱۶۹) با ایثار، اختیاردار دیگران می‌شوی. انسان با ایثار نفس مالک دیگران می‌شود. یعنی محبوب می‌شود، جا باز می‌کند. هر کسی نگاهش این‌طور شد به زندگی این محبوب می‌شود.

۳- شکست دشمن: اثر سوم ایثار این است که موجب شکست دشمن می‌شود. همین ایثار چه در بدر و چه در خندق دشمن را شکست داد. ایثار امیرالمؤمنین که بلند شد آمد در مقابل عمر بن عبدود ایستاد باعث شکست دشمن شد. ایثار موجب اعتلای دین و حفظ ارزش‌ها می‌شود.